

FRANSOAZ MALE-ŽORIS

LORIN SMEH

EVOLUTA

Fransoaz Male-Žoris

LORIN SMEH

Prevela Tijana Popović

Beograd 2007.

U Strazbur su stigli predveče, negde oko šest sati. Čim je ušla u sobu, u trenutku kada se njen sin pružao na krevet, Lora se osvrnula i primetila glomazne fotelje od braon somota i kanabe koji su, oko masivnog televizora, činili neku vrstu ugaonog salona. Potom je krenula prema poluotvorenim vratima koja su povezivala dve prostorije da vidi svoju sobu, manju, mračniju, i vratila se do kreveta. Martin se odmah dokopao jastuka, podvukao ga pod glavu i, neispuštajući ga, nekim dalekim glasom promrmljao: „Mama, je l’ ti neće smetati ako malo odspavam?” Već je spavao. Lora je okačila kaput o čiviluk, pogledala se u ogledalo i slučajno primetila nepromenjene crte svoga lica. Prošetala se po sobi gde je odzvanjalo Martinovo duboko šištanje. Teško diše. Trebalo bi da operiše izrasline. Mali frižider je mrmorio. Pošla je prema natkasni da upali radio-budilnik, ali joj pade na pamet da je to prva stvar koju Teo, njen muž, uradi kada pristigne u hotelsku sobu, u neki od nebrojeno mnogo hotela po raznim gradovima sveta gde ga ona nije pratila. I odmah je, kao da će se opeći, povukla ruku koja je upravo krenula ka dugmetu radija. Iz sličnog razloga (zamišlja Tea u hotelskoj sobi) bilo joj je neprijatno da sedne u duboke fotelje ili da se opusti na kanabetu. Neodlučna, otišla je do kupatila i videla belu stolicu, belu, običnu, čistu stolicu. Odnela ju je u sobu do prozora i sela. Čekala je. U suštini, čekala je da joj materinski instinkt jasno kaže da njen sin umalo nije umro. Instinkt, materinski, svima tako dobro poznat. Drevna legenda o besmrtnoj, majčinoj

koži. Slika Epinala iz požutelih novina. Nepokretna žena, videvši svoju ćerku u vatri (a zašto ne bi mogao da bude sin?), baca se i pravim čudom izbavlja dete iz plamena. To je provereno, to je neporecivo, taj materinski instinkt. Ipak, negde u Lori vladala je tišina. Ona se grčevito drži tišine kao Martin jastuka. Neće da je pusti, ne želi da počne da misli na trenutke, na sate koji nailaze kada će biti potrebno da i sama nešto preduzme. Već je uradila – otišla je po Martina. Bio je kod druga. Povala ga je sa sobom u polusvesnom stanju. Pozvala je hitnu pomoć, bila je sa svojim sinom u kolima hitne pomoći. Bdela je nad njim u bolnici i na kraju izdejstvovala da ga narednoga jutra puste pozivajući se na ime svoga muža. Moj muž, doktor Žakobi, vraća se večeras, on će vas pozvati... I tada je u kolima, pre nego što je prošla Bulevarom Raspaj, donela odluku – odvešće Martina u Strazbur.

Evo ih u Strazburu. U hotelskoj sobi. I Martin spava. Šta bi to mogla da uradi, nešto obično, umirujuće? Da raspakuje kofer? Ponela je malo stvari – četkice za zube, dve košulje za Martina tek podignute sa hemijskog čišćenja, jedan svoj džemper, ogroman koji će Martin moći da obuče dok mu nešto ne kupi, jednu suknju, dve majice, sivi, tkani kostim koji nosi uvek kada dolazi u Strazbur da poseti mamu. A da poruči nešto za jelo? Ustaje, sa niskog stola uzima karton bež boje po kome su naslikani smeđi ljljani. Bavarka od plodova mora... To nije zdravo. Kada se probudi, prijaće mu nešto lako, losos na primer. Zečji paprikaš, kakav užas, mešana riba, jagnjeća plećka sa povrćem. Da, to bi došlo u obzir, Martin voli povrće... Da poruči? Ali ako se probudi? Okleva. Greh je probuditi spavača spokojnoga lica. Ne preostaje joj ništa drugo nego da ponovo sedne na belu stolicu. Neće ni na fotelju ni na sofu.

Lora nije navikla na hotele. Teo putuje sam (sam – zvanično je sam), a ona, eh, ona ostaje kod kuće, u Bulevaru Raspaj, ponekada nakratko ode kod majke u porodičnu kuću, a leto pro-

vodi u vili. Postoji u njenoj glavi, ona to upravo otkriva, gomila soba, istih kao ova – prepoznala ju je; lažan komfor sa otiscima prstiju po coklama, glomazne, razmetljive fotelje (sigurna je da bi poleteli čitavi oblaci prašine ako bi po somotu udarila rukom); frižider koji mrmori pun jeftinih čaša, drugorazrednih viskija i šampanjcem – sve je tu. Kanabe. Televizor preko puta, koji Teo služi kao izgovor (ako je njemu uopšte potreban izgovor) da bi dovodio sekretarice, dame prevodioce, hostese, kolegicu – specijalistu estetske hirurgije, lepe, ružne, Amerikanke, žene. Zamišlja sve sobe u kojima je Teo boravio – u Njujorku, Minhenu, i ko zna gde. Poslovna tašna bačena na jednu fotelju, barberi mantil na drugu kako idiotkinja dana ne bi na njih sela, izbegava se klasičan krevet ili kanabe i radio je već unapred podešen na neku englesku stanicu ili na Radio Frans. Da li je potrebno da zamišljamo ono što jasno vidimo, poznajemo do tančina? A sada, čaša Šampanjca! izgovara Teo i Lora ga čuje, poznaje ona prijatnu atmosferu koju on stvara u taku – prošarana brada igra svoju ulogu, fino postavljena jakna doprinosi utisku prirodne snage kojoj bi bilo uzaludno čak smešno odoleti kao što se ne može izbeći tornado. Tornada uglavnom nose ženska imena. On odaje sliku neodoljivog muškarca: malje, široke grudi, diplome, novac, i posao, prestižno zanimanje hirurga, pa simpozijumi, seminari koje samo što je napustio i koji su na staleškoj lestvici u rangu jedne dobre, muške jakne.

Lora se na trenutak odmara, u nadirućoj patnji koju nosi u sebi kao plamen, pre nego što će oprezno pogledati spavača. Nećeš se ljutiti ako malo odspavam? U izvinjenju iscrpljenog deteta Lora prepoznaje prevaziđenu otmenost dede Emerija, to su običaji njene porodice. A po brutalnosti kojom je utonuo u san, isti je njegov otac Teo. Lora ne zna šta joj više smeta da li ta ugladenost ili Teova neotesanost. Oseća sve jasnije pred svojim uspavanim sinom, koji je preživeo overdose, povraćenim iz ilu-

zija, da su joj nervi napeti. Ah! pomisli Lora sa patnjom. Ne volim taj osećaj da postajemo žrtve! I već uhvaćena u zamku griže savesti, odlazi do kreveta, uzima veliku, opuštenu ruku i ljubi je.

Sedam je sati. Mrak je, novembar. Mrak, novembar i Strazbur. Mrak, novembar, Strazbur, uspomena. Strazbur, rodni grad, grad Lorine mladosti. Zašto Strazbur? Trebalo je odvesti negde mladog, izgubljenog čoveka. Možda je poželela da pronađe Loru devojkicu i njenu svežu snagu kako bi pomogla ovom momku, vrativši se prvo u njegove godine? Jer materinski instinkt nije ništa. Ranjiva, označena tačka u koju samo treba udariti, ona se ne može odbraniti. Pred tom spoznajom Lora sebi uspeva da kaže da je bilo neizbežno. I još, da se duboko u sebi oseća odgovornom što ima decu koja su plen tog neizbežnog.

Lora, sama na beloj stolici – već će se nekako izvući iz svega.

Lora ima dvoje dece, Blandinu i Martina. Blandina je dete nevinosti, rođena odmah nakon Strazbura – lepo dete po formuli, sva proporcionalna baš kako se samo poželeti može. Uzmite bilo koji priručnik za decu od rođenja do petnaeste godine i videćete Blandinu. Prva reč, prvi zub, veliki kašalj, rubeole strana 23; zauške, prvi bicikl, strana 32; pubertet, doba grubosti, politička kriza, tajanstvenost, agresivnost, na kraju priručnika. Govorila je da je studiranje buržoaska stvar, i bila odličan student, imala bubuljice i postala lepa, nosila iscepane farmerke, tunike, trenerke, obožavala oca, bila neprijatna prema majci koja je nije razumela, da bi joj na kraju krala karmine i džempere (način da se njih dve pomire), i konačno, stresla prašinu sa svojih cipela marke žurdan i otišla na Floridu da osvaja svet, da šalje strane studente, da uspeva na teškim konkursima, da jede jabuke. Blandina nikada nije zadavala brige svojim roditeljima.

Martin je dete ljubavi, stvaran za vreme snažnih i hladnih pljuskova od oktobra do marta, plod tela, srca, sto puta uzetog, sto puta vraćenog, dete nastalo kao prihvaćen oprost koji crveni od sebe sama. Martin ne progovara do treće godine, a onda postaje pričljiv, dostiže sestru, prestiže je, zadivljuje vaspitačicu, osvaja učitelja, postaje disleksičan, odsutan, potom se pronalazi u matematici, što će ga držati godinu dana u isto vreme kada se javlja i njegova megalomanija – mašta da je šampion u šahu. Baca se na čitanje, ali ne poboljšava pravopis, trampi Larusov ilustrovani, porodični rečnik za gitaru koju su inače nameravali da mu kupe, počinje da svira klarinet, uzima nekoliko časova, odustaje, pada na maturi, pronalazi svog bivšeg profesora istorije, vraća mu se entuzijazam, polaže maturu, napušta roditelje, živi sa devojkom koju zovu Ofelija, ima prijatelje, svira klarinet, čini se da je srećan, jede soju, svira klarinet, vodi palačinkarnicu pod nekim nejasnim uslovima, dovodi Ofeliju kod oca jer ona ima problema sa zdravljem. Ne čini se da ga to preterano brine. Jedne večeri uzima heroin – banalna nesreća na životnom putu. Lora dotrčava, baca se na telo svoga sina, čupa ga iz smrti, odvodi ga u bolnicu, čupa ga iz bolnice, iz Pariza, od oca, ne plače, nikome ništa ne javlja, seda u kola i kreće u Strazbur. Obilazi hotele. Gleda Martina, izbezumljena. Nema mesta. Sve je rezervisano. Možda za nekoliko dana. Lora je još uvek mlada i lepa – ponekad u pogledu malo ironije. U njoj buja bes, zdrav bes. Mogla bi da probudi gospođu Stasar, ona ima ključeve od kuće (njena majka nije u Strazburu, u banji je). Ali njoj je potrebno neutralno mesto, vreme da počne da osluškuje materinski instinkt. Konačno, poslastičarnice s početka XX veka i svečana običnost hotela Začer, primaju ih na konak. „Moj sin je bolestan“, reče Lora. „Neka nas niko ne uznemirava!“ Niko ih neće uznemiravati.

Sama sa svojim sinom. Pre bi se moglo reći, sa telom svoga sina. Čudna stvar – telo koje nije ništa. Kada smo sami pred tim

omotačem koji je ipak naš jedini oblik, kao da postoji samo jedna reč koja ima boju, ima miris naših osećanja, jedna jedina reč koja znači ljubav, toplinu, sigurnost, lakoću, reč koja znači – Martin. Ponekad, kada bi se Martin vraćao kući u svoju nekadašnju sobu pored kupatila, i kada bi ga, dok se tušira, slušala kako svira, ponavljajući uporno deset puta isti deo kompozicije, Lora nije imala potrebu da ga vidi, da razgovara sa njim. Dok je voda tekla kao i njena ljubav – ljubav koja teče isto kao i ta bistra voda, ljubav dovoljna sama sebi. Ta ljubav tako udaljena od strasti koju je živela sa Teom. Da li baš sve uvek mora da se vrati na Tea?

Na beloj stolici, u noći koja se tanjila, Lora sebi priča istinitu priču – jednoga dana pre tri godine, posle strašne svađe, Martin je otišao od kuće, iznajmio sobu kod svog bivšeg profesora i najavio taj događaj kao da odlazi u Ameriku (a Blandina je otišla na Floridu kao na vikend); Lora je došla u prljavi kvart Plezans da ga vidi kako vežba sa svojim drugovima koje joj nije predstavio, o kojima je tako šturo govorio. Na tom jadnom prostoru, za njih je to bila bašta, publika, komšije došle iz radoznalosti; veče je bilo blago. Tamo je moglo da bude negde oko pedesetak ljudi, nije znala, nije obratila pažnju, užasnuta prepunim kantama za đubre koje su se nalazile u jednom uglu, mačkama privučenim slatkastim mirisom, neodržanim žardinjerama sa cvećem koje su prolećne kiše pretvorile u blato. Bilo je dece, ljudi mračnog izraza lica, ostarelih klošara, bila je tamo i jedna devojka ofarbana u zeleno, sa čiroki frizurom, dangube, neki naslonjeni na zarđalu ogradu koja je odvajala baštu od ulice. Osećala je da ne pripada tom svetlu. Nije se usuđivala da uđe. Zamalo da ode. Muzika je izlazila kroz prozore, čudna, agresivna, uz nagle skokove koji joj nisi prijali. Ostala je. Ne zbog muzike. Nije to bila neka muzika čak nije bila ni dobro izvedena.

Bas preglasan, sopran, pomalo falš, čuo se na mah, a onda nestajao kao da je na izdahu, a Martinov klarinet – Bože dragi... Teo je znao da kaže, ne zlonamerno Ma, slušaj ga! Svira kao nogama! Ona to nije umela da oceni. Bilo je to nešto drugo, a ne muzika koju je ona tamo slušala, nešto što ju je oslobađalo sopstvenih strepnji, davalo joj utisak da se konačno vraća kući, da se osloboda groznice u kojoj je živela kao na nekom neizbežnom podneblju. Noć koja se spustila je ta lica, zaronjena u senku, pretvorila u prijateljska, u fizionomije koje su nekada imala. Pronašla je svoju mladost, hor, svoju sestru Martinu kako svira orgulje prvi put, posle dugo vremena, mogla je mirno da se seća sestre koje više nema, i onih isto tako blagih večeri kada ih je otac izvodio u baštu da bi ih učio imenima zvezda.

Otišla je, nikome ništa nije rekla, ispunjena nekom stidljivom srećom, nije se usuđivala da je otkrije, tananu kao svileni papir oko poklona koji ne otvaramo. Martin ju je nekoliko dana kasnije pitao: Bila si? Ona: Nisam mogla... Imala sam nekih obaveza... On, razočaran ili mu je bilo lakše, ona to nije znala. Možda saučesništvo. Imali su svoju tajnu. Istu. Nikada se ne zna.

Znači, nesrećan slučaj? Očajnički čin banalnosti? Ona ustaje preplavljena iznenadnim besom. Cipele joj padaju na bež tepih. Jedna jedina lampa, nedovoljna, osvetljava jezivu sobu koju ona sada prelazi brzim korakom. Da li je bio svestan opasnosti? Da li ju je priželjkivao?

Staviti na kocku sopstveni život, kakav nedostatak hrabrosti! pomisli Lora, osetivši neki čudan predosećaj koji je priveza za podnožje kreveta, i ona ostade pokraj tela koje se opire snu kao alibiju.

U neko doba noći, one najtamnije:

„Mama!”

„Kaži dušo?”

„Kad bi mi dala jednu tabletu za spavanje? Tamo je u mojoj torbi...”

„Evo dušo...”

„I pivo. Ma daj, neće mi ništa biti. Pored svega što sam stukao u sebe...”

Lora odlazi. Otvoriti mali frižider, otvoriti flašu. Ona odlaže trenutak kada će on progovoriti, jer potrebno je da progovori, nije li? Pitanja od čijih odgovora već strepi. Možda neće biti potrebno da postavlja pitanja. Hladno joj je.

„Mama, ti si mrtva. Ispruži se malo!”

Obraća joj se nežnim glasom, brižljivo, kao da je ona u dubokoj žalosti. Njen bol je on! Lora počinje da se smeje. Umor.

„Zašto se smeješ?” upita je Martin, iznerviran.

„Zato što mi se tako podozrivo obraćaš kao da je u sobi neko umro.”

„To smo zamalo izbegli”, reče on proračunato.

„Ne hvali se”, odgovori mu Lora.

Začudena je do koje joj je mere glas suv. Materinski instinkt... Traži u sebi izvore mleka i meda, i čudi se da već nisu potekli u izobilju. Tek mali nagoveštaj, pomešan sa gorčinom. Umor.

„Kažem – ne laskaj sebi. Desilo ti se što ti se desilo kao, nažalost, velikom broju mladih u tvojim godinama. Nije to nikakav podvig.”

„I ti se nadaš da će mi to biti za nauk? To si htela da kažeš? Ali ja nisam narkoman, mama. Ako baš želiš da znaš, to mi je bilo ok, ne prvi, ali treći, možda četvrti put, jeste.”

„Ne želim da znam. Bar ne za sada!”

Oprezna je, Martinu prođe kroz glavu.

„O, sranje... mama, idi lezi. Plašiš se da me ostaviš samog? Da nisi možda preturala po mojim stvarima?”

„Nisam čak ni pomislila na to”, reče Lora, „a trebalo je. Eto, nemam tu naviku.”

U sobi je toliko napeto da su toga svesni i on i ona. Martin je ponovo kapitulirao. „Daj mi još jednu tabletu. Moram da spavam. Stvarno moram da spavam. I ti bi trebalo da popiješ jedno pivo. To je odlično za nerve. Hranljivo. Of je mesecima živila samo na pivu...”

„Zašto je zovete Of? Kao krik slona. Ili dugme na mašini za veš: on/off. A sirota devojka je dala sve od sebe da je zovu Ofe-lija, a trebalo je da se zove Simona ili Mari-Klod...”

„Sto puta sam ti već rekao zašto...”

Prestaje da govori, iznenađen što mu se vratio ton njihovih svakodnevnih sukoba. I on se smeje nekim nedokučivim smehom. A onda tone u san kao da je u njega zaronio. Nije čak ni uzeo drugu tabletu.

Čime li se sve naključao? zapitala se Lora prvi put. Bolnica će pozvati doktora Žakobija, rekli su joj kad da ih je pitala. Trebalo je da ih pita, kao što je trebalo da pretura po Martinovim stvarima, da plače. A oduvek je verovala da nosi u sebi taj materinski instinkt.

Teo je u podne, po povratku iz Valensije, saznao da su Lora, njegova žena i Martin, njegov sin, otišli. Ispitao je svoju sekretaricu, ali nije preterano insistirao. Njega brinu druge stvari, registrovao je da se Martin ne oseća dobro, Lisetin ublaženi rečnik, (Liseta je njegova sekretarica), i da ga je majka odvela negde van grada. Gde? Ma, javiće mi se večeras. A ako se ne budem do tada vratio, zapiši gde su, možda ovog vikenda skoknem da ih vidim.

Njega brine Žoselinina dojka. Odstranjena Žoselinina dojka na kojoj danas posle podne treba da izvrši estetsku intervenciju. Pristao je da je operiše, da joj olakša stanje i mentalno i fizičko (zračenje je gotovo uništilo prsa, dakle nije reč o rutinskoj, estetskoj operaciji) i da bi se uvukao pod kožu Silviji Anselman, se-

stri bliznakinji pacijentkinje, udovici njegovog starog učitelja i prijatelja Anselmana, i sticajem okolnosti, njegovoj ljubavnici. Nije li po sredi apsurdan osećaj krivice koju Teo uglavnom nikada nema? On odlazi na kliniku pod većim pritiskom nego obično. Loš predznak, izvršiti operaciju koja nije nužna i to zbog očajničkog Silvijinog navaljivanja. Dugo je vagao za i protiv. Žoselina je pre osam godina operisana od raka dojke. Usledio je dug period stabilnog stanja, onda su počeli sve jači i jači bolovi, javili su se zabrinjavajući simptomi.

Da li to brine Silviju? Ne. Nju brine to što njena sestra bliznakinja živi sa jednom dojkom. To je muči, razjeda je i uvek kada vidi Tea, ona mu puni uši: Prema poslednjim rezultatima nema metastaza. To bi trebalo da te ohrabri. Razlog više da se nešto uradi, da je operišeš. Ma ne znam ja, uradi nešto! grmela je uporno Silvija. Ona ne može da nastavi ovako da živi! Ovako, znači sa jednom dojkom. Za sve ono zbog čega joj dojka treba, šalio se Teo, ma već se nekako snašla. Ah! Ti to ne možeš da razumeš! Ti si odličnog zdravlja, reče Silvija, mrzeći ga u tom trenutku.

Izdržljiv, da bio je izdržljiv. Formula zdravog čoveka. Pravi eliksir zdravlja – kakvo telo, kakva ljudina. Njegovi prijatelji divili su se njegovim radnim sposobnostima, primao je pacijente, operisao, išao svaki drugi dan na večere, izlazio, vraćao se kući u dva sata ujutro željan razgovora, što je izluđivalo Loru, mrtvu umornu, ustajao u cik zore u punoj snazi, obilato doručkovao – jaja, šunku i sok od pomorandže, navika koju je stekao u Americi. Div. Div po pitanju svih stvari. Dva susreta sa jednim kritičarem i postao je filmoman, njegovo slonovsko pamćenje usisavalo je datume, naslove; oko ponoći bi trčao u kinoteku da vidi dvadeset minuta Ejzenštajna i narednih deset godina sećao se svega; ručak sa jednim švajcarskim izdavačem i on postaje strastveni obožavalac knjiga iz umetnosti, razgovora o grafici, litografiji, kao da se samo time bavio čitavog svog

života. Povezuje Švajcarca sa jednim libanskim bankarem koji bi mogao da obezbedi nova sredstva preduzeću koje je osnovao sin njegovog prijatelja Šartijea (inače oftalmologa), dezorijentisan, raspolučen koji se smejaio na sav glas kada su umesto uspeha, njegove jupiterske inicijative, doživele debakl.

Nema veze! Bile su njegove reči.

Uradi to zbog mene! govorila je Silvija. Ako je u pitanju novac... To je izgovorila da bi ga naterala da reaguje. Znala je da ga novac ne zanima. Svi su to znali iako se za petnaest godina obogatio. Nezainteresovan? Da. Živeo je punim plućima. Nezainteresovan? Ali akcija ga je pothranjivala, i sve mu je bilo dobro, znanje drugih, njihov talenat, njihova osetljivost, bezočnost, sve je gutao, njegova vašarska strana, kao da je trgovac ćilimima, velikodušan i pohlepan u isto vreme, i to može da posluži, ostaci traka, poneka informacija, stare kutije od gvožđa, jedna ne baš lepa devojka, jednog dana Silvija, drugog dana Liseta. Posledice nisu važne. O tome nije razmišljao. Nije ni bio svestan toga. Odlazio bi brzo kao što je ustajao od stola posle doručka ne primećujući da ga je ostavio opustošenog, nema više hleba, pola tegle marmelade pojedeno, u marmeladi mrvica Kako je jede? pitala se Lora. Umače li hleb u nju? I zar su mu stvarno potrebna tri noža? Bokal kafe ispražnjen za tri minuta, telefon na stolu, opušci od cigareta ugašenih na telefonskom imeniku, i što je više oko njega bilo sveta, buke, komplikacija, sranja, on je bivao sve zadovoljniji.

Silvija, mlada udovica gospodina u godinama, bila je jedna u nizu. On je predvodio povorku na sahrani, predložio njeno preseljenje, vukao je po pozorištima, izložbama, nametao je Lori, Liseti, Blandini – neka bude sa njima, da bi zaboravila, i konačno je smestio u zgradu u Bulevaru Raspaj došavši do stanarskog prava tako što je operisao staru gazdaricu i za nju postao sâm Bog. Oslobodio je treći sprat čak je i platio Silvijino preseljenje. I sas-

vim je logično da ona od njega stalno nešto traži. Upijajući Silviju nekom blještavom ravnodušnošću, Teo je bio spreman da preuzme na sebe njenu sestru bliznakinju, njene večite jadikovke, mlitavu kao meduza. Samo, valjalo bi požuriti – ne sme više da se čeka.

„Hoćeš da je operišemo?”

„Operisaćemo je”, reče on odobravajući. „Ali trebalo bi da još malo sačekamo da je prvo pošaljemo na detaljnija ispitivanja.”

Silvija je od svega samo čula operisaćemo je.

„Hvala, hvala ti, reče ona sva uzbuđena. „ Ne možeš ni da zamisliš šta to znači za mene, za nas...”

„Za tebe da... ali za nju...”

„Pa to je isto”, nastavila je Silvija grozničavo. „Ona više nije žena, shvataš li? Ona ne izlazi, ne usuđuje se da se pokaže, kako misliš da nekoga upozna sa takvim kompleksom?”

„Oduvek je bila iskompleksirana, ne volim tu reč, ali...”

„To je bila kap koja je prelila čašu!”

„Zato što je pehar bio plitak! Silvija, ti si lepa, elegantna, nisi glupa, kako možeš stalno da se poistovećuješ sa svojom sestrom? U redu sada je bolesna, ali ona je oduvek bila mlitava i kenjkava...”

„Oh!”

„Ali tako je! Pogledaj istini u oči. Ona je čak od raka napravila sebi alibi!”

„Ti si monstrum! Odvratani si! Nemaš srca! Nikada nisi razumeo Žoselinu...”

„Tebe sirotice moja ja nikada nisam razumeo. Obasipala si je poklonima, kartijeov sat, šanelov džemper, kozmetički saloni, psihijatri, i ne znam više šta sve ne, vukla si je po premijerama, izložbama, pokušavala da je fizički dovedeš u red, davala joj svoje haljine, punila joj mozak... Oh! Žoselina na polju muzike! E to je valjalo naslikati! A rezultat? Ona nastavlja da se jada, a ti, ti kao da si izvela svoju kućnu pomoćnicu!”

Silvija tiho cmizdri. Teo je omekšao. Bilo kako bilo, estetska operacija je uvek moguća. To nije njegovo polje delovanja, ali asistiraće mu Šapis, vrstan plastičar. Apsurdan je taj Silvijin napor. To mora da je neka blizanačka spona. Ona, koja se udajom za Anselmana, izbavila iz jazbine u Ulici Ordener i karijere trećerazredne glumice, koja je želela da bude lepa, kultivisana, gurnuta u svet i u tome uspela, nastavlja da doživljava svoju sestru kao neku vrstu ogledala u kome ona sebe vidi kao neelegantnu, nikakvu, ružnu i neće prestati da pati i što od Žoseline nije napravila ono što je uspela od sebe – spretnu, veštu, veštačku, parisku kreaciju koja je autentičnija nego što u suštini jeste. Ali ako ona namerava da tamo dovuče i Žoselinu, eh, jadna ona! Pred njom je golem posao.

„Oh, hvala ti, dragi moj Teo! Znala sam da ćeš pronaći neko rešenje! Videćeš, to će joj sve promeniti! Znaš i sam da to nije život.”

To je Žoselinin život, i Teo ne veruje da će par savršenih grudi moći nešto da promeni. Ali, pošto je Silvija toliko uporna, popustio je. Naravno, estetska operacija je moguća... Ukoliko je organizam prihvati. No, negde duboko on ne veruje u sve to. Iz pukog sujeverja. Ima loš predosećaj o ljudima koji život ne doživljavaju kao dar, sa dojkom ili bez nje. To bi bila odlična definicija dve različite kategorije ljudi – on pripada jednoj, a Lora drugoj. Obećao je sebi da će Lori ovog vikenda pričati o Žoselininoj dojci.

Oko šest sati ujutro Martin oseti glad. Bilo ga je sramota. Uporno, imbecilno odbijanje Ofelijino, koja mesecima ne jede i koju su pokušavali da nateraju da jede na klinici, proganjalo ga je. Baš je bednik, pobunio se protiv svoga srama.

„Mama!”

Pojavila se odmah iz prolazne sobe, lepo očešljane kose, čista u bade-mantilu od bele svile.

„Uskoro će sedam. Nije više gluvo doba. Mogli bismo da poručimo doručak? Pravi doručak, sa jajima, sokom od pomorandže?”

„Mislila sam da ne voliš jaja ujutro.”

„Ne volim ih, ali to me podseća na raspust.”

Jaja su bila njegov odgovor, njegov krik zbog Ofelijine nesreće, ali njoj, njegovoj majci, to nije palo na pamet. Lora se obradovala jer mu se apetit vraća i rekla sebi: Izgleda da nije bilo tako strašno... Da li je bilo ozbiljno? Ustao je u taku. Počeo da hoda po sobi; uzeo jelovnik i hotelske novine, zafrljačio ih i stao da traži nešto po svom koferu.

„Oh, majko, setila si se da poneseš Skrebl! Genijalna si!”

Liseta. Liseta, sekretarica, setila se da ga stavi u kofer za dvadest minuta koliko je imala. Liseta se setila da Martin voli tu igru. Liseta je pomislila da će mu možda biti potrebna neka zabava – Liseta je ta koja je bila genijalna.

„Da poručim jaja?” upita Lora.

„Sačekaj, ima toliko toga! Poručićemo sve same specijalitete. Da li si videla jelovnik? Kobasice! Kotidž sir!”

„Nisam ni pomislila da i u Strazburu...”

„To je zbog zajedničkog tržišta. Zbog Saveta Evrope. To je tvoj grad, ti bi ipak trebalo to da znaš. Ok. Mama, mogu li i ja da poručim?”

„Naravno.”

Poručio je kajganu, kompot, tost, kotidž sir. Bilo joj je jasno da je njegov entuzijizam bio veštački, ali to je bio Martin. Martin je bio živ. Martin pomalo neotesan, nepravilnih crta lica po čemu je ličio na svoga dedu Emerija, sa velikim spretnim rukama na svoga oca, Lorinog pogleda. Bio je to smeđ momak plavih očiju, kao ona. Čudno kako čovek ništa ne može da pročita iz njegovog pogleda, pomisli ona. Lora je dala pozamašnu napoj-

nicu momku koji će doneti doručak; sela je naspram Martina u fotelju koja je pri dnevnoj svetlosti izgubila svoju veštičju moć: stočić, šoljice od fajansa, hleb, puter, davali su ohrabrujući utisak, sliku svakodnevice. A posle? A malo pre? Silila se da sebi namaže puterom parče hleba. Martin jede jaja, oborenog pogleda.

Igraju Skrebl. Ona pravi reč glad, a on reč žeđ. Smeju se. Martin deluje opušteno. Od njega se ništa ne traži, pod starateljstvom je, dobro mu je. S vremena na vreme pogleda odozdo majku da bi se uverio da ne smišlja neko pitanje, iznenadni napad. Ne. Unela se. Gricka olovku. Gleda igru koja je na podu. Čini se da ni o čemu drugom ne razmišlja.

„Mogao sam da umrem“, ponovio je ne verujući preterano u to, još uvek umrtvljen. „I to pre samo dva dana. A osećam se tako daleko od Of, Marka, tate... Pitam se šta oni o tome misle.“

Kada jednom pređemo granicu stvari koje se ne rade i koje se ne dešavaju, shvatimo da je bilo tako jednostavno. Iskustvo sa bolnicom na primer, iako neprijatno, Martin je uspeo, kada je došao sebi, da potisne. Usne se pomeraju, reči ne žele više ništa da kažu, samo ono što potpada pod Skrebl – kakav odmor. Možda je istina ta koju ignorišemo. Kada smo deca, mislimo da su reči veliko kamenje koje se brusi jedno o drugo, da od njih nastaju mostovi, fabrike, zatvori, kuće, oblaci kao u stripovima, veliki, šareni oblaci koje je dovoljno ostaviti da se rasprše sami od sebe.

„Mama?“

„Molim, dušo?“

Lora je podigla pogled sa table po kojoj je ređala slova. Lice joj je mirno. Lepa je.

„Ko je bio onaj tip o kome su govorili pre neki dan da su ga Italijani, Musolinijevi, ostavili na nekom ostrvu kao da je u top formi, slikali su ga kako podiže plavac da bi se mislilo, kao mislilo da podiže stenu?“

Lora se na tren zamisli.

„Malaparte, mislim da je on, ljubavi.“

Pomoću slova e iz reči žeđ napravila je reč blesav.

„Zašto pitaš?“

„Oh! Pitao sam se zato što postoje ljudi koji veruju da podižu stene, a to je samo plavac.“

Dubina ovakvog razmišljanja izgleda da nije pogodila Loru.

„A sada ti, zlato moje.“ Izvlači slova iz zelene vrećice. Pitam se, šaputala je ona, gde je ta plaža gde ima toliko plavaca. Na Liparskim ostrvima? Želela bih da ih vidim jednoga dana.

Ona je divna. Ona je nestvarna. Neka druga majka, (Žan-Polova ili Doova, pa i Ofelijina), držale bi moralne pridike, kršile ruke, krivile sebe, krivile mene...

Pomoću i iz ludila i a iz reči glad dobio je reč tamničar.

„Računaš duplo“, dobaci Lora pomalo besna.

„A ti si dva puta igrala za redom!“

„Dogovorili smo se da ćemo tako igrati!“

„Nismo to danas ponovili!“

Seli su na pod. Glomazne fotelje, sofa na razvlačenje okruživali su igru, table su bile razbacane na sve strane, tu su tri časopisa i dve konzerve od piva kao dobre, zaspale dadilje.

„Hajde, upiši mi poene“, reče Lora. I sa slovom č iz reči tamničar ona dobija reč čarka. „Moje č u polju nosi trostruki broj poena. Šta kažeš na to?“

Martin se nervozno njiše. Ona je raspoložena kao da se svet sveo na taj mali prostor, na taj mali kvadrat prekriven rečima.

„E nije baš veseo ovaj naš Skrebl. Vidiš li? Glad, žeđ, tamničar, čarka...“

Nije se uhvatila u zamku.

„Ti vidiš reči, a ja slova. Zato te često i pobeđujem.“

Pogledao ju je. Uzdahnuo.

„Mama, da li se igrala Skrebl kada si bila mala?“

„Ne. Mislim da nije postojao. Ali imali smo neku igru sa slovima... moram da pitam tvoju baku. Zvala se Leks... Leksikon, tako nekako. Da, Leksikon.

„Leksikon!”

Nije mogao da se ne nasmeje. Lora ga je gledala srećna.

„Dušo moja, da samo znaš koliko mi znači što sam ovde na miru sama sa tobom.”

„San svih majki, zar ne? Vraćam se u opnu. Tamničarka, to je reč koju je trebalo da napravim.”

„I sve bi se to završilo čarkom, šta veliš? Budućnost koju nagoveštava Skrebl?”

„Mama, smaraš me...”

Ona mu ne odgovara, ne ispituje ga. Smeje se svojim egipatskim osmehom napola lukavim, napola tajanstvenim.

Nikada se ne zna da li je sve razumela i pre nego što su počeli da razgovaraju i da li će, ili nikada neće shvatiti. Šta to ona nosi u sebi tako diskretno, tako nežno, tako razumljivo da ne bude ono što on naziva majka?

Ja sam valjda opsednut velikim grudima? Ili željan kazni, grd-nji? A odvratna mi je Fredova majka koja stalno gundđa, ili Ofina majka koja poziva tek da bi se javila. Otkako je došao sebi, ona nijednom nije izgovorila reč droga, nije čak pitala ni koliko, kako, zašto – da, to ga u stvari nervira. Šta je za mene majka? I zašto ne ona? Mislim da znam. Njoj nedostaje vulgarnosti i to je sve.

Lora ne smatra sebe preterano inteligentnom. Prepoznaje kod sebe čas zabrinutost, čas ponos. Oseća da u toj inteligenciji (prazno, tišina duše, nema nepotrebne, glupe brbljivosti), ona ima svoj deo odgovornosti. To je blokada, odbijanje – pobuna protiv Tea i sveta koji joj nije pružio ono što je od njega očekivala. Osveta, kazna čija je ona prva žrtva, jer nije dovoljno glupa da bi se zadovoljila ničim kojim većina ljudi ispunjava dušu. Pošto

su joj oduzeli razlog da živi, školjka je ostala prazna, a lepu, egipatsku glavu nastanjuje danas čista pustinja; poneki vetar, povremeno, podigne sterilni pesak. Zbog toga se oseća i nadmoćno, i nemoćno u odnosu na one oko sebe. Ali uvek po strani i bez odricanja. Desi joj se da se besna začudi pred tim ljudskim pojavama koje je vide kao živu. Biti pametna značilo bi ustuknuti. Treba samo videti gde je Tea odvela ta velika pamet. Uvek kada pomisli na njega, vraća sa na početak njihove ljubavi, strasti, na početak tih širokih prostranstava odjednom prekrivenih oblacima, sigurnosti koja je bila njen spas i njen gubitak, nešto mnogo veće od nje. Udala se za mladog čoveka pred kojim je bila budućnost. Ta budućnost postala je sadašnjost, natovarena plodovima, promenila je grad, adresu, krojačicu, a ona, ona se nije promenila. Jer, borila se, upinjala se da ostane devojka teške naravi, ali strastvena, što je u njoj stvorilo nešto nalik na grob, na prostor oslobođen od neke tajne. U prvim godinama braka kada je sumnjala, patila, volela (ona još uvek voli), Teo je znao da joj kaže Vatra i led! Ti si kao norveški omlet! Ja upražnjavam bigamiju. Govorio je to smejući se. I naravno mislio na njihove trenutke najtananije ljubavi. Ti poljupci, ti poljupci još uvek živi u njoj. Ti poljupci!

Prestao je da joj priča o njoj. U očima drugih on je srećno oženjen, lepa žena, mirna, odlična domaćica. Po kući sveži buketi cveća, stolnjaci izabrani s pravim ukusom, kulinarski specijaliteti. Pravi nadzor kojim Lora bdi strogošću svoje majke; ona sama proverava veš koji pristiže sa pranja, nikada na stolu ne fale salveta ili kašičica: osveta, osveta. Perfidna, Lorina – zna da Teo ne smatra niti će to smatrati vrlinom. Nije bitno. Njega pamet ne prosvetljuje. Ona mu samo služi da zavodi Silvije i Lisete, da ima poslanika u Pa de Kaleu i uzbuđljive razgovore dok ga poslanik čeka da se pobrine o njegovoj prostati. Teo juri veze. Informiše se, u svemu je u toku. Čini usluge i izmamљуje ih od

drugih. Seda u avion, ostvaruje kontakte u Firenci, u Tokiju... Pa kad mu je Bog dao ruke i kako kaže Liseta: Lora, on samo stavi ruke na pacijenta i ovaj je već miran. Pravo čudo! Možda je čudo i kada stavlja ruke na Lisetu. Ne želim to da znam. Želim i ne želim da spusti ruke na mene, na Loru. Ti poljupci! Ko je uopšte taj čovek koji tokom čitavog dana odseca ljudsko meso, a onda mirno ždere veliki biftek? Ko je taj čovek koji izgovori volim te kao što se peru ruke, a onda baci vlažan peškir, čovek koga zanima sve čak i ono što ničemu ne služi i koji ne primećuje kako se raspaljuje bes ispod stolnjaka? Da li je to odraz inteligencije?

„Pobedila sam”, uzviknula je Lora jasnim glasom, svojim izvornim glasom, glasom Strazbura. „Pogledaj! Teleks!”

„To je skraćenica!”

„I ti si ih sto puta upotrebio!”

„Ok, u redu”, reče Martin, nervozan. Počeo je da se znoji. Vrućina mu je. Oseća da se guši.

„Ok, pobedila si. Bilo ti je stalo?”

„A ti igraš da bi izgubio?”

Ubola je u bolno mesto.

„Jednom sam pokušao, za promenu”, reče Martin, duhovit i zajedljiv.

Lora oseti mržnju. Mrzi na tren njega i njegov izraz lepog glumca koji će zaigrati Hamleta. Ali kao da je i njega pogodila provokacija koju je on sam izazvao – Martin se baci na krevet. Udovi su mu drhtali, savijao se od iznenadne mučnine; ona kreće prema krevetu sa vlažnom maramicom i flašicom mirišljave soli jardli u ruci (prvi put blagosloвила je svoju majku što kod sebe uvek ima tu flašicu) – sada joj samo preostaje da ga neguje; to je najlakše. Trza se, trese se od groznice, ima užasne grčeve u nogama, u stopalima, kao da mu se prsti na nogama kidaju, rekao je majci, ona mu masira noge, izaći će na brzinu da kupi ulje od

kamfora; ona je nežna, puna sažaljenja, sva mila. Ako misliš da nije agresivan, videćeš!

Tea brine to što dojka, u ovom slučaju, znači nešto drugo. Operisao je rak dojke, tešio jadne žene koje su očajavale, predlagao im plastičnu operaciju. Što se Žoseline tiče, ništa neuobičajeno, osim što je možda još uvek slaba da bi podnela intervenciju. Teu smeta uzbuđenje koje mu je Silvija prenela. Da li one zaista veruju, i jedna i druga, da će se život promeniti time što će Žoselina imati obe dojke? Pa zar ih već nije imala? Kako onda objasniti uspeh jedne sestre blizakinje i mračnu egzistenciju koju je vodila druga sestra? Tačno je da bi jedna žena bila privlačna, treba da ima svoj arsenal u kompletu. Ali da li Žoselina želi da se dopada? Teu ne treba mnogo da bi joj rekao da, kada žena želi da bude privlačna, ona to može i sa grudima i bez njih. Tako on voli žene, tako on voli život. Protegao je svoje ogromno telo, osmehnuo se anesteziologu, plastičaru, sestri, duboko je uzdahnuo od zadovoljstva, gotovo da je riknuo (Tarzan, proša-puta najmlađa sestra, koja crče od smeha), opusti ruke – čak i da mu amputiraju ruku ili nogu, čini mu se da bi znao da uživa u životu. Smislio bi nešto. Već je pronašao način kako da živi amputiran od Lore.

Martin je slomljen od mučnine. Lora trči do poslužavnika, prazni činiju u kojoj je bilo voće iz kompotu, i donosi je umesto latora.

„Ne sekiraj se, sve ću ja to da operem.“

Pridržava mu glavu. Martin povraća jaja, tost, kotidž sir. To je normalno. Lora mu briše čelo, odnosi činiju, prazni je, ispira, ponovo mu nudi bakinu flašicu.

„Hvala... Bolje mi je. Izvini.“

„Zašto mi se izvinjavaš?“

„Zar ti nije odvratno?“

„To što si bolestan?“

„To što me gledaš da ovako bljujem... Kada je Of počela sve češće da povraća, bilo mi je odvratno.“

Uvija se u čaršave, u pokrivač, tresse se. Nije izuo cipele. Lora ne komentariše. Srediće ona to sa hotelom.

„Of je ozbiljno bolesna?“

„Pitaš da li će da crkne? Ima trideset osam kilograma“, reče on sa dozom ponosa.

„Ali pre nego što je tvoj otac preuzeo stvar u svoje ruke, zar to niko nije primetio? Pre nego što je došla u bolnicu?“

Loru ni najmanje ne zanima Ofelija, Of. Ona postavlja pitanja da bi Martin morao da priča, da dođe k sebi. Plaši se, panično se plaši da Martin ne zaspi.

„U početku, kada je prestala da jede, da gubi kilažu, svi smo mislili da hoće da smrša, kao Do, ne znam da li si je upoznala, ona je Sofijina sestra i sa njom sam počeo celu onu stvar sa palačinkarnicom. Znači, Do je želela da peva, držala je raznorazne dijete, stavljala šibice u oči, glupača, pravila budalu od sebe. Mislili smo da Of hoće da joj bude konkurencija. Pre par godina Of je bila malko bucmosta.“

Pre par godina, Martin je delovao srećno. Pre toga bila je matura. U sedamnaestoj godini Martin pada na maturi. Odbija da je ponovo polaže. Lora se više brine nego Teo. Kod Emerijevih se prolazilo na diplomu. Martin se opire. Osim istorije (jer ima profesora koga voli) i muzike, ništa ga drugo ne zanima. Ne samo da to što ga uče nema nikakve veze sa životom, već mu ni ne pomaže da lakše dođe do posla. Nema maturu? Baš ga briga. Prosiće. Radiće na crno. U svakom slučaju, on poznaje mnogo tipova sa maturom, sa diplomom, magistraturom i šta rade? Pri-

maju socijalnu pomoć, prose, rade na crno. Zašto da se znoji bez potrebe da bi se godinu dana kasnije našao u istoj situaciji.

To treba da uradite zbog vaše majke, Martinov profesor istorije i geografije, koji ima na njega izvestan uticaj, odvaja ga u stranu da bi ga urazumio, na molbu njegove majke, Lore. Bez njenog insistiranja, on se to nikada ne bi usudio da uradi. Ništa više ne kaže. Gleda svoga učenika sažaljivo. Ova generacija ga dekoncentriše. Profesor se zove Mark-Andre Rondo. Ima pedeset osam godina, ćutljiv je čovek. U trenutku kada upoznaje Martina već je nekoliko godina uvučen u samoću, samoću iza koje još uvek drhturi stari bol, jedva prihvaćena razočaranja, jedna ranjiva, pomalo pometena toplina pogleda koja plaši Martina, plaši druge. Iznenađen je što mu se profesor tako obratio. U punom je zamahu svoje adolescentske krize. Živi je silovitom svežinom koja mu oduzima jednostavnost. Ubeđeni ste da je diploma najlepší poklon koji jedan sin može svojoj majci da pokloni? upita Martin sa izvesnom zabrinjavajućom agresivnošću. Majke imaju potrebu da veruju da smo osigurani, promrmlja Mark-Andre Rondo takvom ozbiljnošću koja zadivi mladića. Profa je krupan čovek, gusta, crna kosa, prirodno lepa glava, malo uvučena u ramena, pogrbljen ali nema grbu, da, lep čovek, i kočijaš iz Delfa bi se zamislio pred njim, bio je kao mladi Pikaso. Upečatljiv lik, njegova široka ramena odavala bi utisak silnika da nema tog odsutnog pogleda, ili kada se dobro pogleda, utisak čoveka začuđujuće blagosti, da nema tog muklog glasa koji dolazi iz daljine, prigušen, glas stranca koji strepi da se prevario u opasnoj vežbi reči, glas gluvoga koji će čitati sa usana, a neće čuti zvuk izgovorenih reči. Oblačio se konfekcijski, u tamne boje, pokušavajući uvek, nesvesnim pokretom da raširi svoja već preširoka ramena. Svojim se učenicima obraćao sa gospodo i niko mu se zbog toga nije smejao. Bio je to prvi put da se on Martinu lično obratio. Mislite? upita Martin. A i što se tiče odnosa sa dru-

gima... imati istu osnovu, reče Mark-Andre Rondo, to nam pomaže da budemo neprimetni.

Martin je sav pometen. Prvi put gleda svog profesora kao ljudsko biće. Čuo je, mada nije pročitao, da je profesor napisao: biografije Viktora Igoa i Žorž Sandove, istoriju sensimonovaca... Dodatak školskom programu. Do tada je smatrao da učenici koji čitaju dela koja su napisali profesori to rade iz čistog poltronstva. Možda će baciti pogled na njegove knjige. Priča se da je taj čovek koga otkriva bio politički aktivan, da je učestvovao u Pokretu otpora, ne zna sve, to je još uvek neprovereno, ali svaka-ko ako jeste, onda je zadivljujuće... prestižno.

Naravno, Vi možete od svega da dignete ruke, da odete, pokušate svoj život da počnete od nule... da to bude neka vaša podgrejana '68. Uzmite oružje koje vam se pruža, nastavlja profesor. Već se uznemirio, strepeći da je otišao predaleko. Ali, pogodio je Martina u osetljivu tačku. Tačno je da ako ne bude položio maturu, njegov će otac (ovaj mali je asteničan) misliti da nije sposoban da je položi. Uostalom, svi će mu se obraćati kao čoveku. Osim toga, profesor koji pljuje po '68. nije česta pojava... Trebalo bi jednom da ozbiljno porazgovara sa Mark-Andreom. U godinama je kada se vode takvi, ozbiljni razgovori. Ni Mark-Andre, kako će to Martin kasnije saznati, nikada nije napustio to svoje mladalačko doba. U međuvremenu, Martin polaže maturu. Dobija čuvenu diplomu koju poklanja majci, kao što joj je poklanjao mirišljave kesice za posteljinu, ružnu ali dirljivu razglednicu, uspomena od njenog sina, Martina.

Nekoliko dana kasnije, Teo: I sada? Šta nameravaš?

U svakom slučaju, medicina nikako.

Imaš li išta na umu?

Ovog leta nameravam da se bavim muzikom. Da sviram sa svojom grupom. Pošto mu Lora upućuje očajan pogled, on dodaje: Možda ću da se upišem na Filološki.

U tvojim godinama čovek uvek sebi može da dozvoli da izgubi jednu godinu. Ali treba da doneseš neku odluku. Ja te u prosveti ne vidim.

Ti baš moraš negde da me vidiš?

Bilo bi mi lakše da te uopšte ne vidim!

Teo odlazi zalupivši vratima za sobom. To mu se često dešava. Ne podnosi ovakve rasprave sa Martinom. Smatra ga mlitavim, beskičmenjakom. Martin u ovakvim trenucima doživljava svoga oca kao siledžiju, kao prostaka. Nema želju da se sa njim objašnjava.

Ne podnosim ovog čoveka!

Svoga oca? Glupost, smatra Lora.

Martin je pomalo razočaran, nadao se da će Teo i nju iznervirati.

Ne podnosim to što ga ti podnosiš.

Da li misliš da to treba tebe da se tiče?

Postoje i trenuci kada se ni majka ne podnosi.

Nije tačno da je Teo rekao bluzu! Napravio je pokret glavom i ramenima u pravcu male sestre koja je jasno razumela kao da joj je to rekao. Od ovoga čoveka ona čuje retke, ali uvek predvidljive reči. Teo je svestan toga u trenutku kada mu ona prilazi, držeći, puna poštovanja sa dve ruke, svetlu uniformu koja miriše na sredstvo za dezinfekciju. On je za nju i više i manje od čoveka, od Tea, magična stvar ni više ni manje od Žoselinine dojke koja, kada se jednom stavi na mesto, treba da dovede u red i tu nesrećnu glavu. Teo ne voli da operiše kada se od operacije očekuju čudotvorni rezultati. Plastičar je stigao.

„Deco, krećemo!”

Žoselina je dovedena na operacioni sto, pospana, siva. Prilazi anesteziolog.

